

ACC. N:R M. 14769:1-12.

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *Wallborg Larsson, Hällabäck*
Härad: *Kind* Berättare: *Emil Pettersson, "*
Socken: *Häcksvik* Berättarens yrke: *hem. ägare*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1878 i Häcksvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Religiösa inslag i heminvedningen. s. 1-12. LUF 106

Religiösa inslag i heminredningen.

Religiösa brödsarbeten var under senare delen 1800-talet samt långt in på 1900-talet vanliga i nästan alla hem här på orten. De utgjordes i regel av en väggbonad omkring en meter lång och en sextia cm. bred. På denna var broderad en blomraka som omramades ett bibelord eller en psalmvers. Vad för slags betydligt samfund man tillhörde spelade ingen roll. De syddes av husmodern eller vuxna döttrar i hemmen. Mönstren kampanjades man ihop sjätte och ritades på hemvävt linnetyg, också kunde de käpas färdigritade av någon omkringvandrande juda. Ett särskilt omtyckt bibelspråk var

4 ut 106

1

"Herren är min huds mig skall intet
fattas!" Ett annat "Gud är trofast. Öpp-
tryckta avlor salufördes av judar. Dessa
saker vara av papper med tryckta religiösa
motiv och tecken. Ören på prydnads-
buddar brotsades bibelspråk. Ören tvätt-
kammaden fanns en handdukhängare
i form av en tavla på vilken målats
"Guds gathet är varje morgon ny. Ören
döven blekade man hänga en tavla med en
brotsad hästskå som omslöt orden "Gud
beskydde mig hem." En bonad eller tavla
med ett brotsad bibelord eller som man
sade "Sänkspråk" sattes upp över en säng
eller byrå. Dylika arbeten förpändigas nu-
mera sällan i hemmen, men har man
gamla sådana sätts dessa gärna upp.
Målningen över dörarna eller glasmålningen

ha ej förskannit här på orten. Å 1905
säg berättas första gången en tavla
målad på glas och insatt i en list av
trä. På den var målat bibelordet "Her-
ren är min beeds," omgivet av en må-
lad blomranka. Sådana tavlor sålts
på marknaderna i orten. De förs-
kom både i allmogehemmen och i
herregårdarna och prästgårdarna. Detta
särskilt fanns i varje hem här på
orten. Det var något av en modersfluga
hade en familj en sådan tavla så
skulle grannen ha en likadan. För
barnen fanns särskilda tavlor som pla-
cerades över deras sängar. Motivet där
var ofta en skyddsängel som ledsagade
ett par små barn över en bäck eller
å. Ett motiv var barn som lekte till-

sammans med ljan utan att bli skada-
de. Nykort sattes ofta upp på väggarna
som prydnad. Färgglanna amerikanska
sådana var särskild omtyckta. Små äng-
lar av porlin med en blomkorg i händerna
var ett vanligt prydnadsföremål. Sådana
föremål finns ännu i hemmen. Angäen-
de bilder på präster fanns en tavla
med prästerna samt pastoratets kyrkor.
Prästernas fotografier fanns i mitten
på tavlan och pastoratets fyra kyrkor
runt omkring. Dessa tavlor såldes av en
agent som gick omkring och tog upp
beställningar på dem. År 1900 kostade en
sådan tavla 5 kr. År 1930 köptes här
en förstoring på kyrkobyggnaden och kom-
missionen samt Håckneviks kyrka. Denne
kostade 14 kr. Dessa fotografier placeras

i fönstret. Angående tavlor med religiösa motiv kan tilläggas att i uppbevakningens äga finns en tavla tryckt på papper i skarpa färger och inramad med glas och träram. Den föreställer Kristi förklaring och är troligen av mycket gammalt datum. Följande inskription finns på den.

Druck Verlag u. Eigenthum v. F. G.
May Söhne in Frankfurt a. M.

Die Bergpredigt Jesu
Sermon de Jesus Christ Sur Le Mont
Christ's Sermon On The Mount.

La Concion del Monte de Jesus.
Enligt sägnen skall tavlan vara inköpt av en tysk handelsman.

I de fukkyckliga hemmen hade man
 fotografier av sina samfundsledare liks-
 am man i de hägkyckliga hade av
 prästerna. Bibelkorset eller namna hade
 ej förekommit här på orten. Kruisifixe
 hade ej förekommit här i hemmen förrän
 under det sistas tiotals år. Det hänges
 då på väggen. Rund omkring placeras foto-
 grafier på bortgångna anhöriga. Någon
 vackra slingvärd brukar också få om-
 rama dessa. Kristusbilder av gips före-
 komme i hemmen. En vackra sådan,
 kopierad av Thorvaldssins Kristus, har bevättats
 stå på en gård här i trakten. Vid dödsfall
 o begravning ställdes gärna ett sådant
 Kristusstaty i likrummet. Den placerades
 på ett bord omgiven av två kvarts
 ljus, blomsterkar och en bibel o psalmbok.

I närliga fall placerades en sådan staty
 på en bänk, som en prydnads sak. En familj-
 bibel fanns i en del hsm. Offra hade den
 kommen ifrån Amerika. Den var jättstora,
 ända upp till en halv meter lång o
 bred. Med rikt guldsmitte å pärmar o
 bladkantar. Här på gården finns ingen annan
 familjebibel än fana ägares konfirmationsbibel.
 I dessa här anteckrats viktiga data in-
 om familjelivet. I min farfars bibel finnes
 följande anteckning om honom själva, hans
 hustru o barn: Aug. Pettersson född 22 sept
 1840. Josepha Pettersdotter född 25 juli
 1849. Vigdes den 4 januari 1869. Ida Betty
 född den 29 augusti 1873. Iven Emil född
 3 april 1878. Min farfarsfar hade fått
 sin bibel som gåva av bibelsällskapet
 i Göteborg.

Följande inskription finns i denna bibel:

Abr. 18 25

Af Gøttheborgs Bibelsällskap tilldelad
Ivon Peter Johansson i Öna, Tjötöfsta
socken, och må ej säljas pantsättas
eller i något tagas.

De stora familjebiblarna hade ofta sin
plats på byn i firrummet. De mindre
biblarna hade sin plats i en bokhylla
eller låda. Allas i hemmet ha ej förs-
kammit här på orten. Dock ha sedan
ett tjugatal är tillbaka förskammit
att en konfirmand haft en bord med
vit duk ljus och blommor. På detta
skulle de skänkta andaktsböckerna ligga
när konfirmanden återkom ifrån kyr.

kan. Ett liknande bord tillredes och
så vid dop och brudvigsel i hemmet.
Gamla vigselpallar har jag sett i många
hem. De var av trä med stappad
sits och omkring 30 cm. höga. Titten
brukade vara prydd med något rakt
broderi rytt på bunden. Tjällepallar-
na gjordes av ortens enichas, helst i
ek. De placerades framför vigselbordet.
På dessa bord lade prästen sina hand-
böcker under vigseln. Vid dop använ-
des den vackraste spålen man hade
i hemmet. Både brudpallar och dop-
skål brukade bli klenade som gick i
ärv i släkten. Några böneräi ha ej
förekommit här på orten. I vissa hem
tändes ljus och ställdes blommor vid
de bortgångnas fotografier vid allhelga.

natid. Det har förkommit mest enda
renas är. I prästgårdar och större går-
dar brukade man ha en jättstora palm.
Man hade den inombes och dessa var
endast en prydnadsak.

För ett tyngotal är sedan började man
med adventsljus och dito stakar här
i mitt förälderstid. De tändes tre eller
fyra första i advent. Ett ljus för varje
adventvecka. Staken är hennagjord
av trä och prydes varje år med nytt
lingonris. Adventstjärnan har vi haft
i 10 år. Både adventsljus och stjärna
blev brukliga här på orten i och med
att affärerna började sälja sådana.
Både adventstjärnan och ljusstaken
fick vara framme över julen.

I hemmen här på orten finns ej
andra julkrubbor än av papper till att
vika i kap. De kan köpas i närmaste
affär för ett par kronor. Någon köper
den heliga familjen i lösa bilder. Sedan
läggs en bädd av mossor och enris på
ett bord och i detta placeras familjen
ut. I Bursunds kyrka är en stor
julkrubba framsett från juldagen till
Kristtändagen. Den är omkring 2 m.
i omkrets. Figurena i den är place-
rade i hackad enris och runt om-
kring är resta höga enbuskar. Den
är anskaffad av kyrkostyrelsens W. H.
Hästen och har flunnits i kyrkan
omkring 10 år. Små kyrkor med an-
tingen levande ljus eller elektriskt
ljus ha förskannat här i hemmen i

omkring 15 år. Det är med dessa som
andra pydnadsaker när affarna bör-
jade för aern; häfts de är ort-
befolkningen och blev på så vis
vanliga på orten.

12